

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-168>

УДК 657.6:338.43:35.073.53

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

FINANCIAL CONTROL IN THE PUBLIC PROCUREMENT SYSTEM: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT DIRECTIONS

Подольнчук Олена Анатоліївнакандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0234-8943>**Кожухівський Олександр Владиславович**аспірант,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-8770-3696>**Podolianchuk Olena, Kozhukhivskyi Oleksandr**
Vinnytsia National Agrarian University

У статті досліджено сучасний стан фінансового контролю у системі публічних закупівель України в умовах воєнного стану. Показано актуальність забезпечення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів, адже закупівлі охоплюють значні обсяги державних фінансів і залишаються ризиковою сферою. Визначено ключові проблеми: відсутність єдиної інтегрованої системи моніторингу, недостатня узгодженість між аудитом та обліком, обмеженість інструментів оцінки ризиків і збереження корупційних практик. Воєнний стан зумовив зростання видатків на оборону та гуманітарні потреби, що посилює навантаження на органи контролю. Аналіз динаміки закупівель 2020–2024 рр. засвідчив їхнє стале зростання та розширення конкуренції, проте актуалізував потребу у вдосконаленні процедур фінансового контролю. Запропоновано алгоритм фінансового контролю за принципами системності та постійності. Зроблено висновок про необхідність цифровізації, посилення аналітичних інструментів та створення єдиної інформаційної бази для моніторингу закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі, фінансовий контроль, воєнний стан, державні фінанси, аудит, прозорість, корупція, цифровізація, бюджетні ресурси, ProZorro.

The article provides a comprehensive study of the current state of financial control in Ukraine's public procurement system under martial law. Public procurement is one of the most vulnerable areas of public finance, as it involves significant budgetary resources and directly affects their transparent and targeted use. Despite the implementation of the electronic ProZorro system, an extensive regulatory framework, and the active work of state financial control bodies, the number of violations in procurement remains high. The study identifies key problems: the absence of a unified integrated monitoring system, insufficient coordination between internal audit, accounting, and external control, limited tools for analytical risk assessment, and the persistence of corruption practices in tender procedures. Special attention is paid to the impact of martial law, which has led to a sharp increase in government spending on defense and humanitarian needs, thereby intensifying the burden on the financial control system and highlighting the need for its adaptation to rapidly changing priorities. Based on the analysis of procurement dynamics in 2020–2024, the article demonstrates positive trends in growth and competition, while emphasizing the necessity of improving control procedures. A special role is assigned to the expansion of the powers and tools of the State Audit Service and other supervisory institutions, which should move from selective to continuous monitoring of risky tenders using automated algorithms and open data. An algorithm of financial control based on the principles of systematization and continuity is proposed, covering planning, regulatory review, tender documentation analysis, evaluation of tender committee decisions, verification of budget expenditures, and monitoring of recommendations. The conclusion stresses that further development of financial control should rely on digitalization, integration with information

platforms, strengthening of anti-corruption mechanisms, and the use of international experience, which will ensure effective and transparent management of public finances.

Keywords: public procurement, financial control, martial law, public finance, audit, transparency, corruption, digitalization, budgetary resources, ProZorro.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації системи державного управління та розширення практики електронних закупівель питання забезпечення ефективного фінансового контролю набуває особливої актуальності. Сфера публічних закупівель є однією з найбільш ризикових ділянок державних фінансів, оскільки охоплює значні обсяги бюджетних коштів і безпосередньо впливає на рівень їх прозорого та цільового використання. Незважаючи на наявність розгалуженої нормативно-правової бази, створення електронної системи ProZorro, а також активну діяльність органів державного фінансового контролю, рівень порушень у сфері закупівель залишається надзвичайно високим.

Серед основних проблем у сфері здійснення фінансового контролю публічних закупівель виділяємо недостатню узгодженість між обліковими процедурами, внутрішнім аудитом і зовнішнім контролем; обмеженість інструментів аналітичної оцінки фінансових ризиків; фрагментарність інформаційних систем обліку та контролю. Система фінансового контролю потребує адаптації до вимог цифрової економіки, інтеграції з обліковими інформаційними платформами замовників та удосконалення методологічних підходів до оцінювання її ефективності.

Отже, дослідження сучасного стану фінансового контролю у сфері публічних закупівель, виявлення його проблемних аспектів та визначення напрямів подальшого розвитку з урахуванням облікової специфіки та цифровізації державного фінансового управління є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематикою сучасного стану фінансового контролю у сфері публічних закупівель займалися Г. М. Калетнік [1] та Н. Г. Здирко [1-3], які акцентували увагу на необхідності вдосконалення механізмів контролю та підвищення прозорості процедур. І. Дрозд [3] досліджувала питання ефективності державного фінансового аудиту та його ролі у запобіганні корупційним проявам. У працях сучасних авторів також розглядаються аспекти цифровізації процесів закупівель, інтеграції електронних систем та міжнародного досвіду

забезпечення прозорості. І. І. Нинюк у своїй праці акцентує увагу на необхідності підвищення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів у системі закупівель, підкреслюючи роль фінансового контролю як ключового інструменту забезпечення економічної стабільності держави [4]. Е. О. Юрій та ін. висвітлюють проблеми узгодженості між внутрішнім аудитом, бухгалтерським обліком та зовнішнім контролем, підкреслюючи необхідність створення єдиної інтегрованої системи моніторингу для підвищення прозорості та ефективності державних фінансів [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на реформування системи закупівель та впровадження електронних майданчиків, корупційні практики у сфері тендерів і контрактів продовжують існувати, що підтверджує актуальність висновків попередніх авторів про необхідність посилення антикорупційних механізмів. Крім того, воєнний стан висунув нові виклики, які не були враховані у ранніх дослідженнях: система фінансового контролю потребує швидкої адаптації до змінних потреб держави, особливо у сфері оборонних та гуманітарних витрат. Таким чином, попередні напрацювання створили міцне теоретичне підґрунтя, однак сучасні умови вимагають їхнього подальшого розвитку та практичного вдосконалення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є виявлення проблемних точок у здійсненні фінансового контролю публічних закупівель в умовах викликів воєнного стану та формування пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Публічні закупівлі в Україні є важливою частиною державних фінансів і економічної діяльності країни, адже вони забезпечують не тільки ефективне використання державних коштів, але й створюють можливості для розвитку малих і середніх підприємств. Однак, у супереч значному потенціалу цього механізму, система публічних закупівель в Україні постає перед численними проблемами, що суттєво обмежують її ефективність. Упродовж останніх років здійснено низку реформ, спря-

мованих на модернізацію цієї системи, проте наявні виклики залишаються актуальними [4].

Методами ведення закупівель за рахунок державних коштів є:

1. Тендер – це спосіб розміщення державного замовлення на поставку товарів чи виконання робіт. Тобто, тендер – це конкурс, де змагаються декілька компаній, щоб отримати право постачати товар, проводити роботи чи надавати послуги. Тендери проводяться у вигляді відкритих чи закритих торгів, запиту цінових пропозицій, двоступеневих торгів, закупівель у одного учасника. Головним способом закупівель є відкритий тендер, де беруть участь будь-які постачальники, що відгукнулися на оголошення про проведення тендеру.

2. Аукціон – це спеціалізований захід, що призначається для публічної закупівлі чи продажу певних товарів. Закупівлі на аукціоні відбуваються за заздалегідь установленими правилами, що повідомляють кожному учаснику аукціону.

3. Державні закупки – це третій компонент попиту на товари чи послуги. Держава купує зброю, послуги державних службовців, книжки для бібліотек, наймає вчителів, будує школи та дороги. Усі ці операції становлять компонент державних закупок товарів і послуг, на який припадає десь п'ята частина виробленого ВВП.

4. Торги – це здійснення конкурентного відбору учасників для визначення переможця торгів згідно з процедурами, установленими законом [5, с. 103].

Однією з ключових проблем сфери публічних закупівель в Україні залишається корупція, що нерідко проявляється через недостатню прозорість процедур укладання контрактів. Незважаючи на багаторазові спроби модерні-

зації системи, корупційні механізми й надалі функціонують, що ускладнює забезпечення раціонального та результативного використання бюджетних ресурсів. Практики отримання «відкатів» та проведення тендерів за умов обмеженої конкуренції також негативно впливають на рівень довіри до зазначеної сфери.

Ще одним суттєвим викликом є відсутність уніфікованої інформаційної системи для контролю за реалізацією процедур публічних закупівель. Це створює додаткові перешкоди для громадськості та компетентних органів, які не можуть здійснювати повноцінний моніторинг виконання договорів. У табл. 1 наведено динаміку змін обсягів публічних закупівель в Україні протягом 2020-2024 рр.

Динаміка показників публічних закупівель в Україні протягом 2020–2024 рр. свідчить про стаке зростання. Сукупний обсяг закупівель підвищився на 29,8% (із 300,5 млрд грн до 388,4 млрд грн), що вказує на збільшення державних видатків та активізацію процесів закупівель. Кількість проведених тендерів зросла на 37% (з 14 000 до 19 200), що демонструє розширення сфери публічних закупівель і посилення конкуренції серед учасників тендерів на ринку. Зростання вартості укладених договорів на 29,7 % (із 290,7 млрд грн до 377,2 млрд грн) підтверджує збільшення інвестицій в економіку та підвищення ринкової активності. Загалом тенденція розширення обсягів публічних закупівель є позитивною та підтримує успішність реформ, однак для подальшого поступу необхідно посилювати контроль і вдосконалювати процедури задля підвищення рівня конкуренції.

Структуру публічних закупівель в Україні у 2024 р. за секторами економіки представлено на рис. 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягів публічних закупівель в Україні, 2020-2024 рр.

Роки	Загальний обсяг публічних закупівель, млрд грн.	Кількість проведених тендерів, шт	Сума контрактів за тендерами, млрд грн
2020	300,5	14 000	290,7
2021	330,8	15 200	315,4
2022	350,6	16 500	340,0
2023	380,2	17 800	365,3
2024	388,4	19 200	377,2
Відхилення, 2024 р. до 2020 р. %	29,25	37,14	29,75

Джерело: розраховано автором за даними [6]

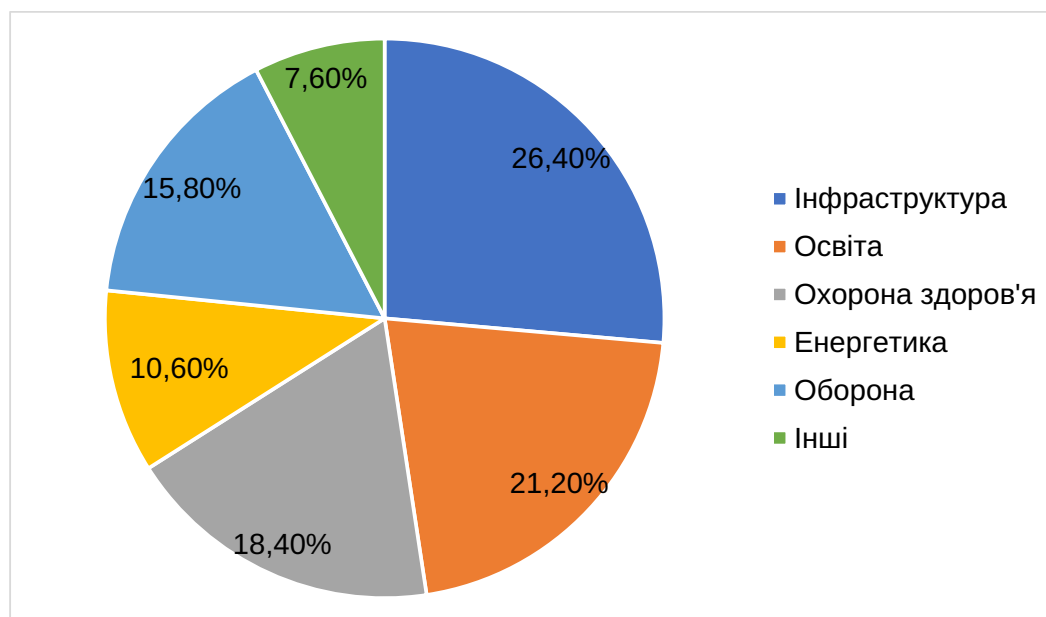

Рис. 1. Структура публічних закупівель за секторами економіки у 2024 р.

Джерело: сформовано автором за даними [4]

У 2024 році сектор інфраструктури продемонстрував найбільшу частку публічних закупівель в Україні (26,4%), що підкреслює важливість інвестицій у будівництво та модернізацію. Друге місце – сектор освіти (21,2%), що свідчить про потребу в матеріальних ресурсах для розвитку освітніх установ. Сектор охорони здоров'я – 18,4%, що відображає необхідність витрат на медичне забезпечення та боротьбу з пандеміями. Сектори енергетики та оборони складають 10,6% і 15,8% відповідно, що підкреслює їхню важливість для енергетичної безпеки та обороноздатності країни. Інші сектори демонструють лише 7,6% від загального обсягу закупівель. Загалом розподіл публічних закупівель за секторами в Україні у 2024 році акцентує на стратегічних для національної безпеки та розвитку економіки сферах, що вказує на пріоритети державної політики у фінансуванні різних галузей [4].

Функціонування системи публічних закупівель як інструменту забезпечення прозорості, конкурентності та ефективного використання бюджетних коштів неможливе без належного фінансового контролю. Оскільки відкритість процедур та нормативне регулювання самі по собі не гарантують запобігання зловживанням чи нераціональному витрачання ресурсів, фінансовий контроль виступає логічним продовженням аналізу закупівельної діяльності, забезпечуючи перевірку відповідності витрат законодавчим вимогам, оцінку економічної доцільності та виявлення ризиків.

Повномасштабна війна в Україні зумовила суттєве зростання державних видатків, передусім на забезпечення обороноздатності, закупівлю військової техніки та матеріальне забезпечення військовослужбовців. Це посилює навантаження на систему фінансового контролю, яка повинна гарантувати цільове, ефективне й обґрунтоване використання бюджетних ресурсів. В умовах швидкої зміни потреб держава вимушена оперативно ухвалювати рішення щодо фінансування оборонних і гуманітарних програм, що, у свою чергу, ставить перед органами фінансового контролю завдання забезпечення оперативності, адаптивності та належного рівня прозорості.

Важливою складовою стало також формування спеціалізованих фінансових звітних документів, покликаних забезпечити системний моніторинг витрат на оборонні цілі та реалізацію гуманітарних програм. Значну роль у забезпеченні прозорості та підзвітності фінансових операцій в цей період відіграють міжнародні організації та зовнішні спостерігачі.

Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» передбачено, що державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю через проведення державного фінансового аудиту, інспектування, перевірки закупівель та моніторингу закупівлі [7].

У попередніх дослідженнях О. В. Кожухівський пропонує розуміти фінансовий контр-

Таблиця 1

Алгоритм здійснення фінансового контролю публічних закупівель

Етапи фінансового контролю	Завдання і заходи	Органи здійснення
Планування контрольних заходів	Визначення об'єктів контролю (замовник, предмет закупівлі, етап закупівлі). Оформлення плану перевірки із зазначенням строків, відповідальних осіб, критеріїв оцінки.	Державна аудиторська служба України, Рахункова палата України, внутрішній аудит установи
Аналіз нормативної бази закупівлі	Вивчення основних нормативно-правових актів (Закон України «Про публічні закупівлі», накази, внутрішні положення). Оцінка відповідності внутрішніх процедур та документації вимогам чинного законодавства.	Юридичний відділ замовника, внутрішній аудит, фахівці фінансово-економічних департаментів, а також зовнішні контролюючі органи
Перевірка тендерної документації	Аналіз технічного завдання, критеріїв відбору, термінів, обсягу закупівлі. Оцінка процедур прозорості, конкуренції, доступності для всіх потенційних учасників.	Тендерний комітет замовника, Державна аудиторська служба України, Антимонопольний комітет України
Аналіз поданих заявок, пропозицій учасників	Перевірка повноти та достовірності поданих документів. Перевірка відповідності пропозицій вимогам тендерної документації.	Тендерний комітет, замовник, Державна аудиторська служба України, Антимонопольний комітет України
Оцінка рішень тендерного комітету	Аналіз мотивованості прийняття рішень, справедливості відбору переможця. Перевірка дотримання термінів та процедур повідомлення учасників про результати.	Тендерний комітет, наглядові ради установ, Державна аудиторська служба України
Перевірка використання бюджетних коштів	Встановлення факту виконання договору, отримання товарів/послуг/робіт за умовами закупівлі. Аналіз наявності надлишкових, необґрунтованих чи фіктивних витрат.	Головний бухгалтер, фінансовий відділ, Державна аудиторська служба України, Рахункова палата України, Державна казначейська служба України
Контроль реєстрації та збереження документації	Оцінка ведення реєстрів закупівель, зберігання документів відповідно до вимог законодавства.	Архівний відділ, юридичний відділ, внутрішній аудит, Державна аудиторська служба України
Виявлення порушень і складання акту перевірки	Фіксація виявлених порушень, недоліків, невідповідностей. Оформлення акта/протоколу перевірки із докладним описом порушень і рекомендацій.	Комісія аудиту, Державна аудиторська служба України, Рахункова палата України
Підготовка та надання рекомендацій замовнику	Визначення шляхів усунення порушень, оптимізації процесу закупівель. Надання офіційних висновків та рекомендацій відповідальним особам.	Державна аудиторська служба України, Рахункова палата України, внутрішній аудит установи, наглядова рада
Контроль виконання рекомендацій	Повторна перевірка виконання приписів, усунення недоліків. Звітування про результати виконання рекомендацій та аналіз ефективності контрольних заходів.	Державна аудиторська служба України, Рахункова палата України, внутрішні контрольні служби, керівник установи

Джерело: сформовано авторами

оль як систему заходів, спрямованих на перевірку, аналіз і оцінку фінансово-господарської діяльності суб'єктів, з метою забезпечення законного, ефективного та доцільного використання фінансових ресурсів. Він охоплює перевірку надходжень і витрат державних коштів, їх раціональне використання, дотримання фінансової дисципліни, а також контроль за виконанням бюджетних і фінансових зобов'язань [8, с. 273].

На основі дослідження видів та методів фінансового контролю у сфері публічних закупівель пропонуємо алгоритм здійснення фінансового контролю публічних закупівель за принципами системності та постійності (табл. 1).

Значущість результативного державного фінансового контролю істотно посилюється в умовах повномасштабної агресії проти України, оскільки трансформується підхід до розподілу бюджетних ресурсів, що вимагає швидкого, прозорого й відповідального фінан-

сового управління. За таких обставин особливої актуальності набуває нагляд за використанням коштів державного бюджету, адже саме рівень його дієвості визначає фінансову стабільність держави, її оборонний потенціал і соціальну підтримку населення.

Т.О. Гуренко виокремлює основні законодавчі вимоги до державного фінансового контролю в період воєнного стану (табл. 2).

У період дії воєнного стану в Україні функціонує значна кількість інституцій, залучених до здійснення фінансового контролю, кожна з яких виконує власні визначені законом повноваження. У період дії воєнного стану в Україні функціонує значна кількість інституцій, залучених до здійснення фінансового контролю, кожна з яких виконує власні визначені законом повноваження. Державна аудиторська служба України забезпечує державний фінансовий контроль через проведення ревізій, аудитів, моніторингу закупівель та аналізу ефективності використання бюджет-

Таблиця 2

Законодавчі вимоги до державного фінансового контролю в період воєнного стану

Нормативні документи	Законодавчі вимоги
Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»	- визначаються правові та організаційні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні; - зазначаються мета, завдання та види державного фінансового контролю; - розкривається основні функції, права, обов'язки і відповідальність органу державного фінансового контролю
Постанова «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану»	- забезпечення державного фінансового контролю за використанням державних ресурсів у воєнний час; - покладені певні обов'язки та повноваження на Державну аудиторську службу та її міжрегіональні територіальні органи під час воєнного стану та протягом місяця після його припинення або скасування: враховувати вимоги воєнного стану при здійсненні заходів державного фінансового контролю; - тривалість заходів державного фінансового контролю (інспектування, державного фінансового аудиту, перевірки закупівель) – не включається строк, протягом якого такий захід (організація проведення, оформлення, реалізація) не здійснювався у зв'язку з обставинами, обумовленими воєнним станом; - документування під час заходів державного фінансового контролю, зустрічних звірок, збору інформації та документування процесу державного фінансового контролю, реалізація матеріалів за його результатами – здійснюються в паперовій та/або електронній формі
Бюджетний кодекс України	- розпорядники бюджетних коштів в особі її керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах (Стаття 26)
Економічний форум «Розвиток державного фінансового контролю в контексті економічної безпеки країни»	- спрямований для аналізування сучасних теоретико-методологічних та практичних проблем розвитку державного фінансового контролю та становлення його системи в Україні. Його головна задача – це забезпечення економічної безпеки України та формування на цьому теоретико-утилітарних рекомендацій

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

них ресурсів, що набуває особливої ваги в умовах підвищених ризиків нецільового чи неефективного витрачання коштів у період воєнних загроз. Антимонопольний комітет України здійснює контроль за дотриманням конкурентного законодавства у сфері публічних закупівель, запобігаючи змовам учасників, монополізації постачальницьких ринків та недобросовісним практикам, що можуть спричинити завищення цін чи обмеження доступу до тендерів. Скоординована діяльність цих органів посилює систему фінансового і закупівельного контролю, забезпечуючи належний рівень прозорості, підзвітності та мінімізації корупційних ризиків в умовах воєнного стану. Рахункова палата сприяє реалізації ефективного державного управління, підтримує стабільний розвиток і покращення умов життя громадян шляхом незалежного аудиту публічних фінансів і державного майна, а також надає рекомендації для обґрунтованих управлінських рішень. Її діяльність включає прогнозування і планування бюджетних доходів і витрат, контроль за їх адмініструванням і аналіз фінансових і бюджетних звітів в рамках фінансових аудитів.

Прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та деяких інших законодавчих актів України», прийнятого 30.10.2024 р. № 4042-IX

[10], суттєво посилило незалежність Рахункової палати. Інституція отримала статус вищого державного колегіального органу фінансового контролю (аудиту), а також додаткові гарантії політичної та фінансової незалежності [11].

Оцінка ефективності роботи Рахункової палати базується на аналізі виконання поставлених завдань за визначений період. Важливим є також довготермінове спостереження за діяльністю органу з метою відстеження змін у динаміці його роботи. Основні показники діяльності Рахункової палати України щодо проведених перевірок упродовж 2020-2024 років наведені в табл. 3.

Аналіз показників діяльності Рахункової палати України за 2020–2024 рр. засвідчив суттєві зміни динаміки основних параметрів оцінки ефективності фінансового контролю державних коштів. Впродовж аналізованого періоду загальний обсяг перевірених коштів склав 6587,4 млрд грн, хоча його річні значення варіювали від значного падіння у 2021–2022 рр. до рекордних показників у 2024 р. (3686,4 млрд грн). Абсолютні й відносні прирости засвідчують нестабільність та різноспрямованість темпів змін: періоди скорочення (2021–2022 рр.) чергуються з різким зростанням обсягів перевірок у наступних роках.

Зберігається тенденція до збільшення кількості перевірених об'єктів у 2022–2023 рр.,

Таблиця 3
Аналіз показників діяльності Рахункової палати України за 2020-2024 рр.

Показники	Роки					Сума
	2020	2021	2022	2023	2024	
Обсяг перевірених коштів, млрд. грн	1186	592,5	351,4	771,1	3686,4	6587,4
Абсолютний приріст перевірених коштів, млрд. грн	421,8	593,5	241,1	419,7	2915,3	х
Темп зростання обсягу перевірених коштів, %	55,3	50,0	40,7	119,4	378,1	х
Кількість перевірених об'єктів, од	284	491	356	399	304	1834
Абсолютний приріст перевірених об'єктів, од.	319	207	135	43	-95	х
Темп зростання обсягу перевірених об'єктів, %	52,7	72,9	27,5	12,1	-23,8	х
Кількість затверджених звітів, шт	49	64	40	59	54	266
Абсолютний приріст перевірених звітів, од.	29	15	24	19	-5	х
Темп зростання обсягу перевірених звітів, %	37,7	30,6	37,5	47,5	-8,5	х
Загальна сума виявлених порушень і недоліків, млрд грн.	26,3	179,9	58,6	60,8	217,5	543,1
Абсолютний приріст виявлених порушень і недоліків, млрд грн	23,5	153,6	-121,3	2,2	156,7	х
Темп зростання суми виявлених порушень і недоліків, %	47,2	584,0	-67,4	3,8	257,7	х

Джерело: сформовано авторами на основі даних Звітів Рахункової палати України 2020-2024 рр. [11]

хоча темпи їх приросту є нестабільними та мають від'ємний характер у окремі роки. Кількість затверджених звітів щороку залишається майже незмінною, однак абсолютні прирости та темпи зростання вказують на ймовірну оптимізацію процесу контролю публічних закупівель або підвищення його якості.

Особливо інформативною є динаміка суми виявлених порушень і недоліків, яка упродовж деяких років демонструє стрімке зростання (2021 та 2024 рр.) і свідчить про ефективність аналітичних процедур та підвищення уваги до проблемних сегментів державних фінансів. Водночас наявність періодів спадання (2020, 2022–2023 рр.) може бути зумовлена як зрушеннями у підходах до аудиту, так і об'єктивними змінами у структурі витрат.

Таким чином, представлені дані дозволяють констатувати, що діяльність Рахункової палати характеризується високим рівнем гнучкості, адаптації до зовнішніх та внутріш-

ніх чинників і підтверджує її ключову роль у забезпеченні ефективності публічного фінансового контролю в Україні.

Глобальні тренди у сфері фінансового контролю свідчать про активне впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, блокчейн-рішень та автоматизованих аналітичних платформ. Використання таких інструментів забезпечує підвищення оперативності та точності контрольних процедур, мінімізує ризики зловживань і суттєво покращує якість фінансового моніторингу. Проте їх інтеграція потребує модернізації нормативно-правової бази та належної підготовки фахівців, які відповідають за контроль руху бюджетних коштів.

Фінансовий контроль вимагає постійної адаптації до змін зовнішнього середовища, оперативного перегляду процедур та посилення відповідальності всіх учасників закупівельного процесу. Охарактеризуємо ключові

Таблиця 4

Напрями розвитку фінансового контролю публічних закупівель під час воєнного стану

Напрямок	Зміст та особливості	Очікуваний результат
Посилення моніторингу закупівель	Розширення практики моніторингу Держаудитслужбою та Мінекономіки; використання ризик-орієнтованого підходу	Виявлення порушень на ранніх етапах, мінімізація втрат бюджету
Цифровізація контролю	Використання електронних систем (Prozorro, модулі аналітики, автоматизовані індикатори ризику)	Прозорість процесів, зменшення корупційних ризиків
Адаптація нормативної бази	Внесення змін до постанов КМУ та Закону «Про публічні закупівлі» з урахуванням воєнних умов	Гнучкість процедур, забезпечення швидких закупівель для оборони та критичної інфраструктури
Фокус на оборонні та критичні закупівлі	Пріоритетний контроль за закупівлями для ЗСУ, медицини, енергетики	Забезпечення ефективного використання коштів у стратегічних сферах
Пост-аудит та ревізії	Проведення ревізій та аудитів після завершення закупівель; аналіз ефективності витрат	Виявлення системних проблем, формування рекомендацій
Міжвідомча координація	Співпраця Держаудитслужби, Мінекономіки, правоохоронних органів	Узгодженість дій, швидке реагування на порушення
Прозорість та публічність	Публікація результатів перевірок, відкриті дані про закупівлі	Підвищення довіри суспільства до системи закупівель
Розвиток кадрового потенціалу	Підготовка аудиторів та контролерів до роботи в умовах воєнного стану	Підвищення професійності та ефективності контролю
Інтеграція міжнародних практик	Використання досвіду ЄС та міжнародних організацій у сфері контролю	Гармонізація стандартів, підвищення якості управління
Антикорупційний акцент	Виявлення та попередження корупційних схем у закупівлях	Зменшення ризику зловживань, захист державних ресурсів

Джерело: сформовано авторами

напрями розвитку фінансового контролю публічних закупівель під час воєнного стану (табл. 4).

У період воєнного стану фінансовий контроль у сфері публічних закупівель набуває особливої ваги як інструмент забезпечення ефективного, прозорого та цільового використання державних ресурсів. Його розвиток характеризується прагненням до оперативності, цифровізації, нормативної адаптації та міжвідомчої координації. В умовах обмеженого часу, високих ризиків та критичної потреби в ресурсах, контрольні механізми мають не лише виявляти порушення, а й запобігати їм, формуючи систему управління ризиками. Важливою складовою стає відкритість процесів, залучення громадськості та інтеграція міжнародного досвіду, що сприяє зміцненню довіри до державних інституцій. Усе це вимагає підвищення професійного рівня контролюючих органів, впровадження сучасних технологій та переосмислення ролі фінансового контролю як стратегічного елементу державного управління в умовах надзвичайних викликів.

Висновки. Фінансовий контроль у системі публічних закупівель України є ключовим інструментом забезпечення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів. Ведення бойових дій спричиняє додаткові ризики, серед яких – корупційні прояви та ймовірність неефективного чи нецільового витрачання фінансових ресурсів, що вимагає застосування посиленних, надійних і технологічно обґрунтованих інструментів контролю.

Подальший розвиток системи фінансового контролю має ґрунтуватися на цифровізації, інтеграції з інформаційними платформами, удосконаленні методології оцінки ефективності та посиленні антикорупційних механізмів. Це дозволить забезпечити раціональне використання ресурсів та підвищити довіру суспільства до системи публічних закупівель.

Ефективний фінансовий контроль у системі публічних закупівель є не лише гарантією раціонального використання бюджетних ресурсів, але й важливим чинником забезпечення економічної безпеки держави, її обороноздатності та соціальної стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Калетнік Г. М., Здирко Н. Г. Державний аудит та аналіз економічних, енергетичних та екологічних складових публічних закупівель: Монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 420 с.
2. Здирко Н. Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Випуск 3–4. С. 79–89. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.03.079>
3. Drozd I., Pysmenna M., Pohribna N., Zdyrko N., Kulish A. Audit assessment of the effectiveness of public procurement procedures. Independent Journal of Management & Production. 2021. Vol. 12 № 3. P. 85-107. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1522>
4. Нинюк І.І. Публічні закупівлі та державні фінанси в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15073249> URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/342/350>
5. Вітюк М., Юрій Е. Сучасний стан процесу фінансового контролю у сфері публічних закупівель. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2021. № 10. С. 101-108. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.10.14>
6. Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/uk> (дата звернення: 23.10.2025).
7. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.03.1993 р. № № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення: 23.10.2025).
8. Кожухівський О.В. Фінансовий контроль у сфері публічних закупівель: основні види та методи. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 8 (278). С. 270–281. DOI: [10.32752/1993-6788-2024-1-278-270-281](https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-278-270-281).
9. Гуренко Т.О. Сучасний стан та напрями удосконалення організації державного фінансового контролю. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-23> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2941/2861> (дата звернення: 23.10.2025).
10. Про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та деяких інших законодавчих актів України: Закон України від 30.10.2024 р. № 4042-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4042-20#Text> (дата звернення: 23.10.2025).
11. Офіційний вебсайт Рахункової палати України. URL: <https://rp.gov.ua/home/> (дата звернення: 23.10.2025).

REFERENCES:

1. Kaletnik, G. M., & Zdyrko, N. G. (2021). *Derzhavnyi audyt ta analiz ekonomichnykh, enerhetychnykh ta ekolohichnykh skladovykh publichnykh zakupivel: Monohrafiia* [State audit and analysis of economic, energy and environmental components of public procurement: Monograph]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian)
2. Zdyrko, N. G. (2019). Derzhavne rehuliuвання ta kontrol u sferi publichnykh zakupivel [State regulation and control in the field of public procurement]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii – Institute of Accounting, Control and Analysis in the Context of Globalization*, vol. 3–4, pp. 79–89. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.03.079> (in Ukrainian)
3. Drozd, I., Pysmenna, M., Pohribna, N., Zdyrko, N., & Kulish, A. (2021). Audit assessment of the effectiveness of public procurement procedures. *Independent Journal of Management & Production*, vol. 12 (3), pp. 85–107. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1522> (in English)
4. Nyniuk, I. I. (2025). Publichni zakupivli ta derzhavni finansy v Ukraini [Public procurement and public finance in Ukraine]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current Issues of Economic Sciences*, vol. 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15073249> Available at: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/342/350> (accessed October 23, 2025) (in Ukrainian)
5. Vitiuk, M., & Yurii, E. (2021). Suchasnyi stan protsesu finansovoho kontroliu u sferi publichnykh zakupivel [Current state of the financial control process in public procurement]. *Tavriiskyi naukovi visnyk. Serii: Ekonomika – Tavriya Scientific Bulletin. Series: Economics*, vol. 10, pp. 101–108. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.10.14> (in Ukrainian)
6. Prozorro. (2025). Available at: <https://prozorro.gov.ua/uk> (accessed October 23, 2025)
7. Pro osnovni zasady zdiisnennia derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini: Zakon Ukrainy № 2939-XII [On the basic principles of state financial control in Ukraine: Law of Ukraine № 2939-XII]. (1993, March 26). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (accessed October 23, 2025)
8. Kozhukhivskiy, O. V. (2024). Finansovyi kontrol u sferi publichnykh zakupivel: osnovni vydy ta metody [Financial control in public procurement: main types and methods]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, vol. 8 (278), pp. 270–281. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-278-270-281> (in Ukrainian)
9. Hurenko, T. O. (2023). Suchasnyi stan ta napriamy udoskonalennia orhanizatsii derzhavnoho finansovoho kontroliu [Current state and directions of improving the organization of state financial control]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-23> (in Ukrainian)
10. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro Rakhunkovu palatu» ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy: Zakon Ukrainy № 4042-IX [On amendments to the Law of Ukraine «On the Accounting Chamber» and some other legislative acts of Ukraine: Law of Ukraine № 4042-IX]. (2024, October 30) Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4042-20#Text> (accessed October 23, 2025)
11. Ofitsiyniy vebсайт Rakhunkovoi palaty Ukrainy [Official website of the Accounting Chamber of Ukraine]. Available at: <https://rp.gov.ua/home/> (accessed October 23, 2025)